

الگوی بکارگیری روش‌های پیشگیری از بارداری در مناطق شهری

استان کهگیلویه و بویراحمد در سال ۱۳۸۳

آزیتا گشتاسبی (M.D.)^۱، مریم سادات وحدانی نیا (B.Sc.)^۲

۱- دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی یاسوج، یاسوج، ایران.

۲- پژوهشکده علوم بهداشتی جهاددانشگاهی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: نظر به اهمیت تنظیم خانواده به عنوان اساس بهداشت خانواده، در دهه‌های اخیر، دستیابی به خدمات بهداشت باروری شامل تنظیم خانواده و بهداشت جنسی مورد تأکید در سطح ملی و بین‌المللی بوده است. بی‌تردید شرط اساسی در توفیق سیاست‌های جمعیتی، ارائه روش‌های مدرن و ایمن پیشگیری از بارداری است. در پژوهش حاضر شاخص‌های تنظیم خانواده و میانگین متغیرهای باروری با هدف مشخص نمودن خلاءهای موجود در این زمینه در مقایسه با مطالعه سیمای جمعیت و سلامت در جمهوری اسلامی ایران (مهر ۱۳۷۹) در مناطق شهری استان کهگیلویه و بویر احمد مورد بررسی قرار گرفته است.

روش بررسی: با توجه به درصد بالای پوشش خانوارهای تحت نظارت مراکز بهداشتی- درمانی شهری استان کهگیلویه و بویر احمد، ۱۵۴۰ نفر از بانوان متأهل به روش نمونه‌گیری تصادفی، از فهرست زنان موجود در هر مرکز انتخاب و در زمستان ۱۳۸۳ مصاحبه حضوری شدند. ابزار بکار برده شده ابزاری محقق ساخت (با تایید روایی توسط صاحب‌نظران) و شامل مشخصات جمعیتی، روش پیشگیری از بارداری بکار برده شده، آگاهی از روش‌های مختلف پیشگیری از بارداری و تعداد فرزندان مطلوب و موجود خانوار بود. بانک داده‌ها در نرم افزار آماری SPSS ویرایش ۱۳ ایجاد و داده‌ها به دو صورت توصیفی و تحلیلی (در سطح معنی‌داری ۰/۰۵) مورد بررسی قرار گرفتند.

نتایج: میانگین سنی جمعیت مورد مطالعه $23/2 \pm 9/4$ سال بود. میانگین تعداد بارداری $2/7$ بار و تعداد فرزندان $3/2$ نفر به دست آمد. میانگین تعداد فرزندان خانوار با سطح تحصیلات و شغل بانوان دارای ارتباط معنی‌دار آماری بود ($p < 0/001$). همچنین بین میانگین تعداد فرزندان خانوار با میانگین تعداد مطلوب فرزندان از نظر شرکت‌کنندگان مورد مطالعه تفاوت معنی‌دار آماری مشاهده شد ($t = 4/64$, $p < 0/001$). روش‌های شایع پیشگیری از بارداری مورد استفاده توسط بانوان قرص و سپس بستن لوله‌های رحمی بود (به ترتیب $40/4\%$ و $18/7\%$). در خصوص آگاهی از انواع روش‌های پیشگیری از بارداری در نمونه‌های مورد مطالعه، بیشترین فراوانی در مورد قرص (94%)، کاندوم ($65/4\%$) و سپس بستن لوله‌های رحمی ($45/2\%$) به دست آمد. بیشترین فراوانی تعداد زنان تک فرزند در گروه سنی ۲۰-۲۱ سال و زنان دارای ۳ فرزند و بیشتر در گروه سنی ۴۰-۳۱ سال بدست آمد. نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد برنامه‌های تنظیم خانواده نقش نسبتاً مؤثری را در کنترل جمعیت در سطح استان کهگیلویه و بویراحمد داشته و میانگین بعد خانوار نسبتاً مطلوب می‌باشد اما به کارگیری روش‌های مدرن پیشگیری از بارداری در استان مطلوب نیست؛ اگرچه آگاهی از روش‌های مدرن پیشگیری از بارداری وضعیت مطلوب‌تری را نشان می‌دهد. با توجه به فراوانی تعداد فرزندان بیشتر در گروه‌های سنی بالاتر، لزوم آموزش و ترویج بکارگیری روش‌های مدرن پیشگیری از بارداری در سطح استان همچنان مورد تأکید است.

کلید واژگان: تنظیم خانواده، شاخص‌های تنظیم خانواده، زنان، روش‌های پیشگیری از بارداری، بهداشت باروری، استان کهگیلویه و بویراحمد، مناطق شهری.

مسئول مکاتبه: دکتر آزیتا گشتاسبی، پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، پلاک ۵۱، خیابان شهید وحید نظری، خیابان فلسطین جنوبی، خیابان انقلاب، تهران، ایران، کدپستی: ۱۳۱۵۷۹۵۷۹۵.

پست الکترونیک: agoshtasebi@ihsr.ac.ir